

ՊԱՅՄԱՆՔ

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Տարեկան 12 ֆր.
Տեղումնայ 6 "

ԱՐՏԱՍՏԱՆՈՒՆ

2 քիւ մեկ ծրու ուղ)
Տարեկան 14 ֆր.
Վեցամսեայ 7 ֆ

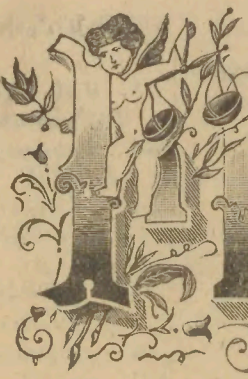
ԱՄԵՐԻԿԱ

Տարեկան 2.60 տր.
Վեցամսեայ 1.50 "

ԿԱՆԽԻԿ

— 0 —

Մանուցման տողը
20 սանթիմ

ԼՐԱԳԻՐ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ԶՈՐԵՔՇԱՐԹԻ ԵՒ ՇԱՐԱԹ

ՀԱՍՑԵ

Rédaction du journal

„Iravounk“

V A R N A (Bulgarie)

— 0 —

Редакция

на ВѢСТНИКЪ

„Иравункъ“

ВАРНА (България)

— 0 —

Трумпхисъ къ
къмъ сръбѣ

ՈՐԲԱԽՆԱՄԸ

Հաս ծանուցման կիրակի օր տե.
դի ունեցաւ քաղաքիս երկսեռ Որ-
բախնամ ընկերութեան Հնդհ. Ժո-
ղովոյ ի. Նխաւը որուն պաշտօնա-
կան ատենագրութիւնը հետեւեալ
լին է .

Հնդհ. Ժողովոյ Ե. Նխաւ

Ժողովը բացուեցաւ կիրակի (9
դեկտ. 1901) ժամը ճիշդ 3ին .
24 անդամաց ներկայութեան .

Ատենագրութեան Տ. Յ. Գուրպէթ-
եան, բերանացի մատուց ժողովին
իր հրաժարականը .

Նստեալ քան ստորագրութեամբ
առաջարկ մը ներկայացուեցաւ Ժո-
ղովին թէ՛ քանի որ Հնդհ. Ժո-
ղովոյ Դիւանին միայն երկու ան-
գամները մնացած են, լուսագոյն
է Դիւանը անբողովին նոր ընտ.
ընդ .

Ժողովը օրակարգին անցնելու
համար որոշեց Առաջամայ Դիւան
մը ընտրել . Չայից մեծամասնու-
թեամբ ընտրուեցան կրկին Տ. Յ.
Գուրպէթեան ատենագրութեան և Տ.
Ա. Բաշաճեան Ատենագրութեան .

Ժողովը անցաւ օրակարգի խըն-
դրոց .

Ա. Գործ Ժողովոյ վեցամսեայ
համարադրութիւն

Տ. Ճանկիւհեան Գործ. Ժողովոյ
տեղեկագիրը կարդաց . և բացա-
տրեց պորձառութիւնները .

Ժողովը որոշեց երեք անգամ-
ներէ յանձնարարութեամբ մը կողմի,
հաշիւները մանրամասնաբար քըն-
նելու պաշտօնով .

Թանձնարարութեան անդամ ըն-
տրուեցան Տ. Տ. Պետրոս Բիւրք
ճեան, Յակոբ Աղամեան և Լիւն
Թընկըրեան, որոնք 8 օրէն պի-
տի ներկայացնեն իրենց տեղեկա-
գիրը .

Բ. Հնդհ. Ժողովոյ Գործ. Ժողովոյ

Դիւանին ուղղութեամբ 37 քուէներ
ընդունել կամ չընդունելու խնդիր
ծագելով, թեր ու դէմ կարծիք-
ներ փոխանակուեցան . և նկատե-
լով թէ՛ Հնդհ. Դիւանի ատենա-
գրութեան հրաժարականէն անդամաց
բացակայ եղող մեծագոյն մասը
անտեղեկ է, հետեւեալքն անոնց

իրաւունքը կապառուած պիտի ըլլայ
ի թէ անմիջապէս ընտրութիւն կա-
տարուի .

Որոշուեցաւ յառաջիկայ կիրա-
կի օր նորէն ժողով գումարել և
կանխաւ ծանուցանել թէ որոնք
որ անձամբ քուէ բերելու միջոց
չունենան, իրենց քուէները գոց
նամակով զրկեն . Միայն թէ քուէ
թղթերը կնքուած օր առաջ պիտի
բաժնուին բոլոր անդամաց .

Այս որոշումը պիտի հաղորդուի
տեղական թերթերու .

Առաջ. Դիւան Հնդհ. Ժողովոյ
Ատենագրութեան Ա. ԲԱՋԱՋԴԱՆ Ե. ԳՈՒՐՊԵՏԵԱՆ
Ա. ԲԱՋԱՋԴԱՆ Ե. ԳՈՒՐՊԵՏԵԱՆ

Ստորագրութեամբ բոլոր ներկայ
անդամներէն .

ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Վերակազմեալ Հնչակեան Կեդրո-
նին և Դաշնակցութեան միջիւ Մի-
ութեան խնդրոյն առթիւ հետեւ-
եալ նամակները փոխանակուած են .
Լոնտոն, 23 նոյեմ. 1901

Հ. Յ. Դաշնակցութեան Արեւմտեան
Բիւրօին

Ժընէվ

Ազնիւ Հայրենակիցներ .

Հնչակեան Կուսակցութեան Կեդ-
րոնական Վարչութեան կողմէ
որ նոր Կեանքի 15րդ թուոյն մէջ
հայ յեղափոխականներու միութեան
համար իր ըրած հրապարակային կո-
չին վրայ՝ Հ. Յ. Դաշնակցութեան
ալ հրապարակաւ իր կարծիքն ու տը-
րամագրութիւնները պարզէր, իր օղ-
կանին միջոցաւ .

Մինչեւ հիմա Դաշնակի մէջ Դաշ-
նակեան միակ յայտարարութիւն մը
որով տրեւմտեան բիւրօն կը ծանու-
ցանէր թէ միութեան խնդրին համար
չեզոք մը տակիք վերջնական պա-
տասխանին կը սպասէ .

Այդ մասին կեդր. վարչութիւնս իր
կարծիքը յայտնած է «Նոր Կեանք»-ի
20րդ թուով .

Այն անկեղծ ու բուռն համակրու-
թիւնը, զոր մեր կողմէ գաւա հայ ժո-
ղովուրդին բոլոր հատուածներուն մէջ,
գրաւական մըն է արդէն թէ միութե-
ան գաղափարին իրագործմանը հա-
մար հողը աւելի քան երբեք պատ-
րաստ է եւ թէ այնչա յեղափոխական
կուսակցութիւններուն ուրիշ բան չի
մնար, բայց ի՞նչ ուղղակի բանակ-
ցութեան մտնել իրարու հետ .

Կեդրոնական վարչութիւնս՝ Հայ

յեղափոխութեան գերագոյն շահերուն
ծառայելու համոզումով՝ պարտք կը
համարի անմիջապէս եւ ուղղակի դի-
մել Դաշնակցութեան պատասխանա-
տու մարմիններուն .

Եւ Միութեան իրականացումը փու-
թացնելու ցանկութեամբ, խնդիրը
գործնական հողի վրայ դնելու համար,
ձեռք կը ներկայացնենք հետեւեալ ա-
ռաջարկութիւնները, որոնք պայման-
ներ չեն, այլ երկու կողմէն յանձն
առնուելիք գործողութիւններ .

Ա. Ջնջել «Նոր Կեանք», «Մարտ»
եւ «Դրօշակ» ամսուներով հրատարա-
կուող օրկանները եւ միացեալ մարմ-
նոյն իրբեւ միակ օրկան հրատարա-
կել թերթ մը, սարքեր անուանով .

Բ. Միացեալ մարմինը յորժորջել
նոր անունով մը, որ երկու կուսակ-
ցութեանց անուններէն տարբեր ըլ-
լայ .

Անգամ մը որ փոխադարձաբար Դաշ-
նակցութիւնն ալ մեզ հետ ընդունէ
այս զոհողութիւնները, իսկոյն եր-
կու կողմէ կընդունին մէկ կամ մէկէ
աւելի լիազօր ներկայացուցիչներ, ո-
րոնք պաշտօն եւ իրաւասութիւն պի-
տի ունենան .

1. Համաձայնութիւն գոյացնել Մի-
ութեան իրագործման համար վիճելի
բոլոր կէտերուն վրայ, եւ որոշել
միացեալ մարմնոյն եւ օրկանին ա-
նունները, ինչպէս նաեւ մշակել ընդ-
հանուր կազմակերպութեան եւ գործու-
նէութեան ծրագիրը .

2. Հրապարակային յայտարարու-
թեամբ մը Միութեան իրագործուած
ըլլալը հռչակել .

3. Հրաւիրել Դաշնակցութեան պա-
տասխանատու մարմինները եւ Հնչակ-
եան կուսակցութեան կեդրոնական
վարչութիւնը, որպէսզի մասնաւոր
չըջաբերականով մը Հնչակեան եւ
Դաշնակցական բոլոր մասնաճիւղերը
ի մի ձուլեն .

4. Միութիւնը իրբեւ կատարուած
իրողութիւն հռչակուելէն ետքը, յա-
նուն միացեալ մարմնոյն՝ ընդհանուր
ժողովի հրաւիրել բոլոր մասնաճիւղե-
րը, որոնք աւելորդ է ըսել՝ պէտք
է իրենց պատգամաւորները զրկեն
իրբեւ միացեալ մարմնոյն մասնաճիւ-
ղերը .

5. Ընդհանուր ժողովի վաւերաց-
ման ենթակիւ ընդհանուր կազմա-
կերպութեան, ծրագրի եւ գործունէ-
ութեան մասին այն բոլոր որոշում-
ները, զոր իրենց բանակցութեանց
մէջ լիազօրները գոյացուցած պիտի
ըլլան կանխաւ .

Ահաւասիկ մէկ քանի հիմնական
գիծեր, զորս՝ կը լրկենք՝ կը ներ-
կայացնենք ձեռք, ո՞չ թէ իրբեւ պայ-
մաններ, այլ իրբեւ զոհողութիւն-
ներ եւ անմիջապէս որոշ արդիւնքի

մը հասնելու գործնական միջոցներ .
որոնց երկու կողմէ ընդունուելովը,
մենք կը հաւատանք՝ թէ ամբողջ ազ-
գին այնքան բաղձալի Միութիւնը
վերջապէս կրնայ իրականանալ .

Կըստանք Դաշնակցութեան Արեւ-
մտեան Բիւրօին կամ պատասխանա-
տու մարմիններուն վաղընդփոյթ պա-
տասխանին .

Ընդունեցէք ազնիւ հայրենակիցներ,
մեր սիրալիկ բարեկեցիկ .

Հնչակեան կուսակցութեան Կեդրո-
նական վարչութեան կողմէ՝

Ատենագրութեան Ատենագրութեան
(Ստորագրողութիւն) (Ստորագրողութիւն)
Կնիք:

Հ. Յ. Դաշնակցութեան Արեւ-
մտեան Բիւրօի պատասխանը .

Ժընէվ 29 նոյ. 1901

Վերակազմեալ Հնչակեան Կեդ-
րոնական Կեդրոնական վար-
չութեան Լոնտոն

Յարգելի Հայրենակիցներ,
Ստացանք ձեր նոյեմ. 23 թուակիր
նամակը .

Նախ քան ձեզի պատասխանելը՝
հարկ համարեցինք կրկին անգամ դի-
մել Պ. Միութեան, խնդրելով որ
անյապաղ հաղորդէ մեզի, թէ ուր
յանգամ է իր միջնորդութեամբ եղած
բանակցութիւններու եզրակացու-
թիւնը . Որովհետեւ բանակցութիւն-
ներու բոլորովին նոր ձեռնարկի մը
գիմնէ առաջ, ըստ մեզ, աւելի բա-
նաւոր ու հետեւողական ըլլալ կը
թուի հարցը փակել իր սկսած օրի-
նական ձեւակերպութեան մէջ .

Պ. Միութեան մեզի խոստացած եւ
գործողաբար ցարդ յետաձգուած «վերջ-
նական խօսքը» ստացուելուն պէս,
մենք կը փութանք ձեզի՝հաղորդել Ա-
րեւմտեան Բիւրօին կարծիքը ձեր ա-
ռաջարկած ուղղակի բանակցութեան
ներու առթիւ .

Յարգանքներով

Արեւմտեան Բիւրօ (Կնիք)

Դաշնակցութեան այս պատաս-
խանը մեզ տարօրինակ կը թուի .
Հնչ. կեդրոնը կը յայտարարէ թէ
Միութեան անունով միջնորդին հետ
բնաւ բանակցութեան չէ մտեր .
մի եւնոյն ատեն Դաշնակցութիւնը
չի յայտարարել թէ ինք պաշտօ-
նապէս բանապնաց կարգած է զա-
նի իր կողմէն . ուր չէ կարելի
հասկնալ թէ Արեւմտեան Բիւրօն
ի՞նչ հիման վրայ ինքզինքը պար-
տաւոր կը զգայ Միութեան վերջ
նական խօսքին սպասելու . Մի-
ութեան խնդրոյն համար ցարդ

վատնուած ժամանակը արգեօք քիչ կը նկատուի :

Դիտելի կէտ մը կայ նաեւ : Երեք տարիէ ի վեր կըսպասենք Դաշնակցութեան և վերակ- Հըն- չակեաններու միջեւ միութեան խնդրոյ կարգադրմանը, որպէս զի մեր յեղափոխական ուժերը միա- ցած գործեն : Բայց կը մոռցուի արգեօք թէ անքին հին Հնչակ- եաններ ալ կան, որոնք ինչ որ ալ ըլլան վերջնապէս մաս մը հե- տեւողներ ունին, զորս պէտք է միութեան փարախին մէջ առնել, որպէս զի միութիւնը կատարեալ ըլլայ : Մենք կը կարծենք թէ վե- րակազմեալ Հնչակ. կեդրոնը լաւ կընէ եթէ այժմէն զանոնք ալ հրաւիրէ : վերջը անոնց համար ալ տարիներ չի կորսնցնենք :

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

[Մեր մասնաւոր քրթակցեն]

Սօֆիտ, 10 դեկտ.

Նախարարական տագնապը որ շարժութ մը առաջ պատահեցաւ, ոչ թէ փոխառութեան Սօֆիանի- էէն չընդունուելուն պատճառաւ էր, այլ անկէ մերժուելուն վախէն էր : Ոչն բռնա պայքարները որ տեղի ունեցան փոխառութեան խնդրոյն վիճարանութեան առթիւ հաստատապէս համոզում գոյացու- ցին թէ երբ քուէարկութեան գը- րուի խնդիրը, բացարձակապէս պիտի մերժուի և յայնժամ ամեն յոյս պարապ գացած և իրենց բո- լոր աշխատութիւնը և ճիգը ոչնչ- չացած պիտի ըլլան :

Ուստի դեռ վիճարանութիւնը չաւարտած և քուէարկութիւնը չըսկած նախարարութիւնը կան- խեց, յանակնկալս ժողովոյ մէջ ծանուցանելով իր հրաժարականը և երեսփոխանները ափ ի բերան թողով ու յայտարարելով թէ ալ եւս դրամատները պայմանաժամը անցած համարելով կը մերժեն դը- րամ տալ և մենք ալ առանց դը- րամի չենք կարող երկիրը կառու- վարել :

Այս անել, անորոշ և ճգնաժա- մային դրութեան մէջ ի՞նչ կը մը- նար ընել իշխանին, նախարարու- թեան հրաժարականը ընդունիլ, ապա ո՞վ պիտի համարձակէր յանձն առնել վարչութիւն մը որ պարտ- բերով ծանրաբեռնուած, դրամ գտնելու համար դռներ ծնծելով յոգնած և բանակցութիւններ կա- տարելով պարտասած է, ու Սօֆի- անիէն ընդդիմախօսութիւնները զայն բոլորովին վհատեցուցած են :

Զընդունիլ. — այն ատեն ի՞նչ պէս նախարարութեան ընթացքը և Սօֆիանի կարծիքը իրարու հետ հաշտեցնել :

Ու նորէն Ա. Բ. իշխանը, շատ շատ բարձր խելամտօրէն այս վերջինը կատարեց, չընդունելով

հրաժարականը : Բայց, նախ քան այս, խորհրդակցութիւններ կա- տարուեցան ապահովելու համար այնչափ քուէ, որչափ որ պէտք էր փոխառութիւնը քուէարկելու առթիւ մեծամասնութիւն կողմե- լու համար : Եւ կը թուի թէ յա- ջողեցան իրենց տալ ձեռնարկին մէջ, որովհետեւ Գարավէյով դուր ձեռք ցուպ ի ձեռքին, սրինգը ու- մէն կախ շարժութ օր եկու. նստիլ նախարարական օրոգիքն վրայ իր նախկին նուագը նուագելու : Միւս կողմէն Բարիդի դրամատները որ պայմանաժամը լրացած համարե- լով չէր ուզեր կատարել փոխա- ռութիւնը, ի նորոյ պայմանաժամ մը ևս (մինչև 11/24 դեկտ.) կու տայ վերջնական վաւերացման հա- մար և կը յօժարի որ ծխախոտի մենաշնորհի պայմանաժամը փո- խանակ 50 տարի դնելու 20 տա- րի տեւէ :

Այսօր ևս կը շարունակուի դեռ ժողովոյ նիստը և այսպէս թէ այնպէս լուր կը շրջի թէ պիտի քուէարկուի փոխառութիւնը, ո- րովհետեւ ուրիշ ճար չի կայ, ա- ռանց դրամի ոչինչ կարելի է ընել :

Շարժութ օրուրէն Մակեդոնա- կան գոմիթէն մահազոյժ յայտա- բարութեամբ ծանոյց ժողովրդեան թէ կիրակի 9 դեկտ. առաստօտնա ժամը 9 ու կէսին հոգեհանգիստ պիտի կատարուի Պուլկարաց մայր եկեղեցին և հայոց մատրան մէջ : տարւոյս յուլիս 5ին կուրի մէջ մեռնող քաջերու և նոյ. 27ին է- տիրէի մէջ կախուած 4 հերոս. ներու համար :

Ուստի որոշեալ ժամուն հայերէ և պուլկարներէ խուռն բազմա- թիւն մը լեցուած էր մեր եկեղե- ցին : Ներս բերուեցան 4 հերոսնե- րու (որք են Պետրոս Սէրէմճեան, Օննիկ Թորոսեան, Սվէթօսլու Մէրճեանով և Խրիսթօ իրէվ), պատկերներն զարդարուած պը- սակներով : Մասնաւոր գեղեցիկ ծաղկեպսակ մը ևս կար Սօֆիայի հայ գաղութին կողմէ նուիրուած : Հոգեհանգիստեան առթիւ Տ. Յով- հան հայրը գեղեցիկ դաժմանա- կան մը խօսեցաւ, դրուատելով նահատակներու հայրենասիրու- թիւնը, օրհնելով անոնց և առ- հասարակ բոլոր հայ նահատակնե- րու և հայրենիքի Ազատութեան սեղանի վրայ գոհունդներու յիշա- տակը :

Պաշտամունքի աւարտումէն յե- տոյ դուրս ելնելով միացանք պուլ- կարական թափօրին որ նոյնպէս քաջերու նկարներով, Մակեդոնա- կան գոմիթէի դրօշակով, որ ի նշան սգոյ սեւ շղարշներով չըջ- ջապատուած էր, և նուագածու խմբով մը մեզ կըսպասէին Մայր եկեղեցիի դուռն առջեւ : Տասը հազարի չափ ժողովուրդ խուռուած էր հրապարակին վրայ, երիտա-

սարգ մը բարձրանալով խօսեցաւ համառօտիւ և բաւե որ թափօրը հանդիսիւ պիտի ուղղուի դէպ ի վատիլ Հէվաքիի արձանը որ ճա- ռախօսութիւններ պիտի ըլլան :

Հոն, Հէվաքիի, Պուլկարիոյ ա- զատութեան առաքելային կիսան- գրիին տալիս, պերճասօս երիտա- սարգ մը, իման Տիմիթրով, հայ, Պուլկար և Մակեդոնացի ստուար բազմութեան մ'առջեւ ճառախօ- սեց յոյժ եռանդաւից շնչադրով և մասամբ իւրիք բանաստեղծական աւելնելով, որ յազից բոլոր ներ- կաները, թուրք վարչապետ Բալ- կալուէեան գործած անթիւ ան- համար նախճիրներու վրայ, ըսաւ, կաւերեան այս 4 դիւցազնիւն ալ, որոնց անմահ հոգիներն կերթան միանալ Հէվաքիի, Պոթիկի և ալ հայրենասէր նահատակաց հոգիներ ըսելով Մօտ 50 վարկիտն անընդհատ խօսեցաւ : ինտոյ հայ ազնիւ պա- ռոն մը կարճառօտ բայց գեղեցիկ կերպով խօսեցաւ հայերէն : Եւ անկէ վերջ ընկերվարականի մը թիւղադրութեամբ ամբողջ յառա- ջալաւ թուրք հիւպատոսարանին առջեւէն անցնելով (այս արգէն ուղղակի ճամբան է) դրօշակը Մակ- Ընկ. զրաքենեակ վերադարձնելու : Ոստիկանութիւնը որ կանխմը- տածած էր այս ըլլալիքը, թուրք հիւպատոսարանին առջեւ հեծեալ ոստիկաններով եռապատիկ շղթայ կապած ճամբանիս գոցած էր : Բայց չը կրնալով զսպել յուզեալ բազմութիւնը հազիւ հազ անցնե- լու ճամբայ մը տուաւ, այսու հետ դերձ ապրիլէն անդին պակաս չե- դան անկցի պոռագողներ : միայն հաւաքական յարձակում կամ քա- կոծում տեղի չունեցաւ, և առանց հետեւանքի վերջ գտաւ հանդի- սաւորութիւնը :

Բայց այսօր, չեմ գիտեր ի՞նչ պատճառներէ դրդեալ ոստիկանու- թիւնը 3-400 անձեր ձերբակալեց հանգէսին մասնակցողներէն : դեռ բան մը յայտնի չէ թէ ի՞նչ յան- ցանքի համար ձերբակալեցին, միայն սա ոտոյգ է որ ոստիկա- նութիւնը հլու հպատակութիւն ցոյց կուտայ վազըֆներու դուր- ծակատար Մէլհամէ էֆ.ին, ա- մէն անտեղի պահանջները դուր- ծաղրելով : Մեհմեթին ձեռքէն որ գար, երէկուան հանգէսն ալ արգի- լել պիտի տար, բայց այդ Միւրիա- ցի արարը գիտնալու է թէ հոս սահմանադրական երկիր է և Սուլ- թանի գերիշխանութիւնը անուա- նական է միայն :

Ուրիշ առթիւ մը կը խօսինք այս մասին :

Արեւմտեակ

ԿԸ ՓԵՏՈՒՈՒՒ

1896ի Գաղթականութեան ժամանա- կէն ի վեր անդադարող Գաղթ փաշա- ցի կարապետ Պ. Գալփաշեանի ուր գտնուիլը զիտող աղագայինք թող հա- ճին խմբագրութեան իմացնել : Յիշ- եալը երկայնահասակ է, թիւազէս, սեւ աչեայ երկաթագործ մըն է, որ 3 տարի առաջ Աթլէնք կը գտնուի Եգիպ- օսի :

ԻՐԱՆԻՆԻՔԻ ՊԵՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

- Տ. ՄԵԼ. ՇԱՀԻԿԵԱՆ. Պուրէշ. — Կ. Միւսանեան դեռ բան մը չէ վճա- րած, հակառակ իր խոստումներուն :
- Տ. ՄԻՐ. ՊԱԼԹԱՅԱՆ. Գողթա- ճա. — Հասցէն չիտակ գրեցէք : Թեր- թին բաժնեգիրը գտնէ 6 ֆր. կանխիկ զրկելու էք :
- Տ. ՄԻՀՐԱՆ. Ռուսչուք. — Ձեր գրութիւնը չի հրատարակուիր. ար- գէն նոյնիմաստ բան մը քանի մը թիւ առաջ հրատարակած ենք :
- Տ. ՅՈՎ. ԺԱՄԿՈՉ. Լուսնգովի- ցա. — Ձեր զրկած վերջին 7 ֆր. չի նշք ստացած :
- Տ. Գ. ԱԼԵՔ. Սօֆիա. — Ստա- ցած ենք 6 ֆր. ը :
- Տ. ՊԵՏ. ՊԵՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ. Պուրէշ. — Ստացանք 3 առկար :

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

«Լ'էօնօքիէն»

Բարիդի մէջ հրատարակուել սկսած է Ֆրանսիայէն լեզուաւ միջազգային նոր շարժաթանկութիւն մը «Լ'էօնօքիէն», որուն խմբագրապետն է Ա. Ֆէրտի- նան Էրալտ : Այս թերթին առաջին երկու թիւերը ստացանք, ուր կը տեսնենք թէ մասնաւոր անդ մը տու- ած է հսկակաւ ինդիկին : «Լ'էօնօ- քիէն» պիտի պաշտպանէ խաղաղու- թեան դատը եւ հարստահարուած ազ- դերու իրաւունքները : Սենք մտադ- րած էինք այդ թերթի առաջին թի- ւին մէջ հրատարակուած յայտագիրը թարգմանել : Բայց «Լ'էօնօքիէն» իր վերջին թիւով այդ պարտքը կատա- րած է : ուստի մենք ալ նոյնը պի- տի արտասպանել մեր յաջորդ թիւով : Բազմակողմանի հետազոտութեամբ հրա- տարակող այդ շարժաթանկութիւնը կար- մէ որ Ֆրանսիայէն գիտցող ազգայինք ստանան : Բաժնեգիրն է արտասահ- մանի համար 15 ֆր. տարեկան :

Հասցէ

24 ՌԻԻ ՏՕՖԷՆ ՐԱՐԻԶ

ՆԱՍԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Խմբագիր.

Թ. Բազարճըզի Թաղ. Խոր- հուրդս, ժողովուրդի (37) անձերէն ստորագրուած ներկայ հերքմա- գիրը կ'ուղարկէ Ձեզ, խնդրելով որ բարեհաճեք անկիւն մը շնոր- հել տեղագրուած թերթի մօտաւոր թիւերէ միայն մէջ, իբրեւ հե- քում վառանայի Օրինարաւ տպա- րանը տպուած թուուցիկի մը :

Ի դիմաց Թ. Բազարճըզի

Թաղ. Խորհրդոյ

Ատենադպիր Ատենապետ Դ. ԳԵՈՐԳԵԱՆ և ՄԱՆԱՎԵԱՆ

Թ. Բազարճըզ 8 դեկտ.

ՀԵՐԳՈՒՄ

Թ. Բազարճըզի մէջ քանի աղագայ- նոց կողմանէ առ Պուլկարիոյ Այդուլ- Հովին ուղղեալ մի գրութիւն :

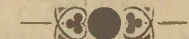
Մենք ստորագրեալքս զրպարտու- թիւններու հաւաքածոյ մը կարգա- ցինք այս օրերս տեղւոյս ժողովրդի- եան մէկ քանիներէն ստորագրուած, Պուլկարիոյ և արտասահմանի հայ հա- սարակութիւնը ստոյգ իրողութեանց վերահասու ընելու եւ կարգ մը ան- չահներու ոտոր արարքները մերկա- պարտող ցուցադրելու համար կը յայտարարենք :

Նախ. — Բաղադրիս Նախորդ Թաղ- ինչուրդը մեծամասնութիւնէ զըր- կուած էր, այսինքն հինգ անդամնե-

բէն միայն երկուքը մնացած էին, ա-
սոնք ալ եկեղեցւոյ եւ Ազգ. վարժա-
րանին խնամ տանելու փոյթ ու բա-
րեխոցն ինքն երբէք չունէին, մանա-
ւանդ թէ ըստ կամս կը գործէին:
Այս պատճառաւ ժողովուրդը քառա-
սուն ստորագրութեամբ հանրագիր մը
պատրաստելով, աստ հրաւիրեց Պաշկ.
Այսցելու Հովիւը որ ընտրողական ժո-
ղովոյ մը գործակցութեամբ նոր թաղ.
Պորթոյոյ ընտրութիւնը կատարեց:
Այս բանը թաղականութեան ինկնող-
ներուն ջիղերուն դպաւ, սոքա իրենց
արբանեակներով վրէժնին Ազգ. վար-
ժարանէն առնել ուզելով, վարժարա-
նի վերաբացման միջոցին գարոցը
ազգային մանկապարտէսի երեսին փակե-
ցին: Բարեբաղդաբար նոյն պահուն
Պուրկարիոյ Հանրային կրթութեան
նախարարէն պաշտօնագիր մը եկաւ
որ կը հրամայէր նախորդ հոգաբար-
ձութեան վարժարանը բանալ մինչեւ
որ նորը վաւերացուի: Առ այս նա-
խորդ Հոգաբարձութեան երեք ան-
գամները նկատելով որ իրենց երկու
միւս ընկերները չեն համակերպիր
վարժարանը բանալու, նկատելով
նաեւ որ դպրոցական տղայք անհաճ-
ութիւն կը ցուցանեն վարժարանի վերա-
բացման, խղճի պարտք մը կատարած
եւ նախարարական հրամանն ալ տե-
ղը տարած ըլլալու համար, ժողովը
գնան մեծամասնութեան հետ, Ազգ.
վարժարանը բացաւ, ուսուցիչ մը
կորզեց այնտեղ որ դասաւանդու-
թիւնը սկսաւ. անմիջապէս: Արդ, վար-
ժարանը բացողը մեղաւոր է, թէ
փակողը: Պուրկարիոյ Այց. Հովիւը
ըստ իր պարտաւորութեան վարժա-
րանը բացած է ժողովրդեան հետ, իսկ
քանի մը անձեր ալ զայն փակել ու-
զած են. ո՞վ է ասոնցմէ բուն մեղա-
ւորը, թող հասարակութիւնը դատէ:
Երկրորդ. — Հիւրմիտեան Տ. Գէորգ
քահանան նախորդ թաղ. Պորթոյոյ մի-
ջոցաւ եւ առանց Այց. Հովիւին գի-
տակցութեանը Տօպրիչէն աստ պաշ-
տօնի կոչուած է, եւ ասոն մը բաւա-
կան մտերիմ եղած են երկուստեք յա-
րաբերութիւնները: Օրին մէկն ալ ի-
րարու կը սրկողին առանց իրական
պատճառի, եւ երկու թաղականները
քահանային երեսին կը փակեն եկե-

ղեցին: Պուրկարիոյ Այց. Հովիւը նը-
կատելով որ թաղ. Պորթոյոյ իրաւա-
սութիւնէն վեր է քահանան յանցաւոր
գատելու եւ անոր պատիժ տնօրինելու,
կ'արտօնէ քահանային շարունակել իր
պաշտօնը:
Երրորդ. — Տեղւոյս Ազգ. վարժա-
րանը յանձնուած է արժանաւոր դա-
սատուի մը որ ամենուս ծանօթ եւ
առնէն սիրուած է: Բայց որովհետեւ
վարժարանը փակելու ցանկացողնե-
րուն ջիղերը թունդ ելած են այսպի-
սի ուսուցչի մը ներկայութենէն, ուս-
տի մոռնալու հայեցողութիւն մըն ալ
անոր հոգէն, թէեւ սեռանի մակ-
դիրը շատ ազուր կը վայլէ նախորդ
դասատուին եւ անոնց որոնք ազգին
գարոցը գոցելու եւ աջ ու ձախ շըր-
պարտութիւններ հասցնելու կը յան-
դգնին:
Չորրորդ. — Գալով ստորագրու-
թեանց, կը գտնուին, այնտեղ անչա-
փանաւ տղոց անուշներ, տունով եւ
զբաղուելով, զանազան քաղաքներ, տե-
ղեր տեղափոխուած անձերու անուն-
ներ եւ այնպիսիներ ալ որոնք այդ
գրութեան նոյն իսկ մէկ տղը շիտկէ
շիտակ ոչ կարգացած են եւ ոչ ալ
կրցած են հասկնալ, մնացածները մե-
զի այնքան ծանօթ են որ անոնց
թունաւոր շողիքները ոչ մեզի կը
հասնին եւ ոչ ալ մեր վրայ ազդեցու-
թիւն կընեն:
Ուստի մենք Թ. Բաղարճըի հայե-
րու կը յայտարարենք ներկայիս ի
գիտութիւն Պուրկարիոյ եւ Արտասահ-
մանի հայութեան բարեւոք գործունէ-
ութիւնը Պուրկ. Այցելու Հովիւ Գեր-
թ. Մ. Վ. Պաղճեանի, եւ մեր վար-
ժարանի ուսուցիչ Տ. Ք. Ոսկերիչեան-
նի կարողութիւնը եւ ուսումնական
արժանիքը եւ բողոքելով կը հեր-
քենք քանի մը անձերու տնտեսի
եւ չար ամբաստանութիւնները:

37 ստորագրութիւններ

ԿԱԽԱՂԱՆԸ

Այս անարգ գործին՝ զոր չեմ
գիտիր որ դարու բարբարոս-
թիւնը ստեղծած եւ սոսկաւոր է
դատաւարաններու վերջին շուն-
չը խլելու, Տաճկաստանի մէջ,
իրեն աւելի ճարակ գտած է ար-
գաններու քան թէ ոճրագործնե-
րու պարտնոցը: Գաղափարէն ըս-
կած մինչեւ Ա. Պալիս գաղափա-
րի եւ հայրենիքի անձնուէր զին-
ուորներու կեանքը միայն զբաւեւ
զոտ ուրիշ պաշտօնի չէ ունեցնը
կախաղանը թաւաքելով մէջ. 300 հա-
զար հայ խղիւղող, կիներ լլկող,
գիւղեր քաղաքներ աւերող ճիւղ-
ներ զերծ մնացած են այդ դառն
պատժէն, որովհետեւ Այլահի շու-
քը անոնց պաշտպանն է, իսկ քա-
ղաքակիրթ Եւրոպան այդ ոճի-
րներու հանդիսատէս վկան:

Հիտինէի նոր չորս կախաղան-
ներուն ի յարգանս Ֆրիւպէի մէջ
եղած շարժումի մասին հետեւեա-
լը կը գրեն մեզ:

«Հիտինէ կախաղան չորս յեղա-
փոխաններու յիշատակին երեկ
(2 դեկտ.) Պուրկարաց մայր եկե-
ղեցիին մէջ հոգեհանգիստ կատա-
րուեցաւ, որմէ յետոյ պուրկար եւ
հայ խուռն ամբողջ պոսկներով
եւ նահատակուած յեղափոխական-
ներու պատկերները բռնած իջաւ
հրապարակ: Հոն պուրկարներէն
խօսեցան Պ. Անդրէաս Բակոբեան եւ
Մ. Փօլէլ Էմանուէլ. վերջինը ա-
նարգից Սուլթանը, իր լրտես ծա-
ւան Բիզա փաշան: Յետոյ ժո-
ղովուրդը անցաւ թիւրք հիւպս-
տոսարանին առջեւէն, պուրկար
«անկցի տաճիկը»: Բարեբաղդ
ուզեց արգիլել այս անցքը, բայց
զինք մտիկ չըրին, Քաղաքիս հին
Հնչակ, մասնաճիւղը եւ Դաշնակ-

ցականները մէյ մէկ պսակ նուի-
րեցին:»

Սօֆիայէ ալ կը գրեն մեզ
«Այսօր, կիրակի, (9 դեկ.) շատ մեծ
հանգէսով հոգեհանգիստ կատար-
րուեցաւ կախաղաններուն համար,
Պուրկարաց եւ Հայոց եկեղեցիներ,
բուն մէջ:»

Այս կիրակի վառնայի. հա-
յոց եկեղեցւոյն մէջ ալ կախաղանե-
րու հոգոյն համար հոգեհանգստի
պաշտօն կատարուեցաւ: Եւ եկե-
ւոյ աւարտումէն վերջ բակին մէջ
հայ եւ պուրկար խուռն բազմու-
թեան մը ներկայութեան մէկ քանի-
ներ հայերէն եւ պուրկարներէն ա-
ռնաբանութիւններ ըրին թէեւ
անյաղդ. հին եւ վերակ. Հնչակ-
եաններու եւ երկու անհատներու
կողմէ պսակներ բերուած էին:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Տ. Սահակ եպիսկ. Խապանան
կաթողիկոսական ընտրութեան
սեղեկագիրը թղթատարին յանձ-
նելով, հետեւեալ օրը Ատանաէն
մեկած է ուղղակի Երուսաղէմ: Ս.
Խապանանի անմիջապէս Երուսա-
ղէմ դառնալը կը բացատրուի թէ՛
Տ. Յարութիւն Պատրիարք շատ
տկարացած է այս օրերս եւ ծի-
րութեան բերմամբ ջիղերը թու-
ցած, ու նոյն իսկ նամակ եւ լրա-
գիր կարգադրու անկարող:

— Պատրիարքարանի նպաստից
Յանձնաժողովոյ որոշմամբ մինչեւ
Չատիկ պիտի պահուին այն որ-
բանցները որոնց պայմանաժամը
լրացած է. ասոնք ուր հատ են,
կարնոյ, Բաղէշի, Եղեւսի, Ար-
մաշի, վարազայ, Խարբերդի,
Մշոյ եւ Տիգրանակերտի, Բայց

ՀՈՒԳՈՒԳ

ԽՄԻԱԳՐԱԿԱՆ ՅՕԳՈՒԱԾՍ

ՄՈՒՃԻՊԻ ԹԵԼՍԻՒՅԶ ՆԱԽԻՊ

(Շար. մախորդ քիւնէն)

Պիղիմ էմատարմը պէնի պէնէրտէ (մարդկային
ցեղի մէջ) միլլէթի Օսմանիէնէն սէնսուպ պուրնը
տեղաբար իշխան քէնտիլէրի պէնագիրն միւլթիլի
ատոտ իտէրլէր իտի. զորս տիւնիկանըն ազատի սա-
լիսէի արթիւնիտէն (աշխարհի երեք հին մասերու
մէջ) Օսմանը տէլլէթի տիւնիլի սարէնին ըկա-
պէթ (մրցել) իտէլլէթի տէլլէթէն պիւր գուլլէ-
թէ մալիք պուրնուպ, գուրրէի արզըն (Երկրագն-
դիս) է'ն ճէսիւմ վէ է'ն մուսպիլ (արգապարհ) գը-
սըլարընը գապիթ ալթընա արմը վէ պիւթիւն
էննէպի հիւքիւմտարըրընը թա'թը ալթպախտը
(բարձր գահուն) Օսմանիէնին բէշիկեանընա թէ-
վազու իթմէկէ (առջեւը խոնարհիլ) մէկպուր իթմիլ
իտի. . . .

Եւ պուրկար(?) — էֆսու'ն քի' 20 սէնէտէն պէրու
տէլլէթի արիւնիւն շան ու շէրէթ վէ գուլլէթ վէ
թէշիլթիւթ սէնէ պէ սէնէ ինզըրազ պուրնուպա
վէ գահարման օսմանըլարըն ալ գահարման մու-
գապիլ ալթընը օլան մէմալիքին պիւր չօզ կէրլէրի
ախէր միլլէթէրէ թէրք օլթըմը վէ օլթադաւ տըր:
Պուրկարն «մէմալիքի մահրուսէի շահանէ» թապիր

իթտիլիմիլ էլլի սէնէ էվլէթի մէմալիքի օսմանի-
էնին նըսթը տէմէք տիր. վէ էլլէր պուրկար թէ-
էսիլ իշթիմալըմը (այս ցաւալի վիճակին) շու-
գարարտա տէվալ իտէթէք օլուր իտէ, մազալլանու-
թէլաւ (Աստուած փրկէ) կիւնաէն կիւնէ թէտէնիլէ
գոշմագտարը: Տէրապատէթ էվրազը հալատիլի
(Պուրկար լրագիրը) մէմալէթիլ իվթիլաւընա միլ-
լէթ վէ տէվլէթի տէվալը տալիլի միլթէթիլթէ-
սինի (բուն խղճալի վիճակը) մէլաւաւ գոյոպտէ,
շու թարիքի մէլաւէթտէն (այս անիւնալ ճամբայէն)
պաշըմըզը գուրթըրմագ իշխան պիւր եւլ կէսթիլ-
մէկի շալթաճագ եէրտէ, էնպիլի տաճա գիլատէ ու-
գույս տալթըրմագտա վէ մէմալիքի միլթէթիլթէ-
սին պիւր գալթ տաճա տէվլէթ վէ միլլէթի տաճար-
լարընը գուրթիլթալըմալընա միւսաւէ վէ ֆըրաթ
վէրմէթտէ տիրլէր:

Եւ սոն Եւնան մուհարէպէսի տախի պուրկար
պիլլէրին մագսէտի ճիւնայթթեարանէսին պիւր սու
հուլթիլի եւլ աշմը օլուր. շէօյլէթի, թէսալիտաւ
Օսմանը օրտուսընը Եւնան ասքիլինէ դալթպէ
իթմիլ օլթաւը կէտա' պիւր պէլալիք մուվաֆագի-
լէթ միլթիլու թէլաղը իթմէթալ վէ Երուրգա վէ
Պապը Ալիյէ պիւր մազրուրիլթ (հպարտութիւն)
քէսպ իթտիլթէկէ շալթաճագաւ ալթար: Այլ պալթը
այլը ութալընը, պիւր արալանըն թօփալ
պիւր թիլթիլի կէնիլ օլթաւը իշխան օ տէրէթ վէլ-
վէն չըգարմագ միլլէթի օսմանիլէնին շանընա
խալլէլ կէթիլթէք տիր: վէլլէթի պիւր ալթաւ Եւն-
անըլարա զալթպէ իթմիլ օլթըմըմագտաւ տօլալը
քէսպիլ մէֆիլալթ իթմիլ (պարծեալութեւ) հագըմըզ
օլուր. ֆազաթ տէօթիլ լիլ օլան գահարմա պէ-

տէլ նէ՝ մէնֆաթ հուսուլա կէլիլ տիր: Իլանը
հարալ օլթըմագտաւ պուրկարնէ դատար տիւնան
գուրլուրնաւալ վէ ալթագտալ վէ չըպալըզագտա
վէ խաթալըզագտալ էլլի պիւր միլթէթալթը օսման-
լը գըրըմը վէ Եւնանըլարըն թէլթիլալթ իտէ
նըսթը գատար տալիլ օլթալը տիր: Տէօթիլէն պի
կիւնալ գահարա մուգապիլ ֆէթիլ օլթան (գրա-
ւուած) թեոալիլ էլալթիլի կէնիլ Եւնանըլա-
րա թիլթէթ սոն մուհարէսին անքամընաւ
տըր (վերջին պայմանագրութիւնը կը տնամարդէ)
վէ ալթըմագտալ մուգարէր օլան տէօթիլ միլթիլ
լիլա թաղմիլալթ հարալիլ (պատերազմական տու-
գանք) տալիլ մուհարէպէ մէսաթիլթիլ էտէլլէթիլ.
քէլաւ ասաթիլիլ մագթուրէնին (զարմուած դօրքի-
րուն) էօթիլ վէ տուր գալթըն էլլատ վէ էնալթ-
նըն չէթմէթալ օլթըզարը սէֆալթիլ թարիլթ իթ-
մէք նա գապիլ օլթալ, անլէրին ֆիլան ու ֆէր-
եատը կէօթիլթիլ թիլթէթմէթալ տիր: Իշթ պիլթիլ
զալթիլթիլթիլթիլ (?) մուգաթիլթիլթէթ (յաղթաւ
նալէն) հուսուլա կէլլէն սէմէրէ պուր օլթալ
Օ հալթ պիլթ տալիլ Ոսմանալ կալթթալթըլարը ի-
լէ պէրապէր եալա'սըն նըլտըլ իտիլթ, եալա'սըն
մէլլէթիլ վիլթիլալ վէ թէլթիլթ քալա (I . . .) տէլի
պաղըրմալթըլ: Ֆազաթ տիրլէր թարաֆտաւ միլթ
ու միլլէթ էլալթ կիլթիլթ . . .

2. ԵՆՎԻԳ

(Շարունակելով) Հուրոգ Թիւ 2

—(—)

Վարագոյ Որբանոցին նպաստը այս ամսու վերջ կը դադարի. ուրովհետեւ Հագարաձուծիւնը հաւանական գտնուած է Պատրիարքարանի հրամաններուն: Սակայն կը սուի թէ յառաջիկայ Զատիկէն առդին այդ ութ որբանոցները իրենք զիրենք պիտի հոգան տեղական և այլ միջոցներով:

—Վեհ. Կաթողիկոսը կրկին կանգնեցնելով երկու ամուսնութիւն լուծած է, արտօնելով կիններուն նորէն ամուսնանալ, եթէ չի հաստատուի թէ այդ կինները ամուսնալուծուած են առաջ մեղադարար յարաբերութեան մէջ գտնուած են:

—Բերայի Եսայիան վարժարանի երկուսն աշակերտք ի նպաստ կարնոյ արկածեալներուն, երկրորդ անգամ ըլլալով 100 շէն գումար մը յանձնած են Պատրիարքին: Մատաղ սերունդին այս բարեգործական քայլը կարժէ օրինակ ըլլալ ուրիշ վարժարաններու ալ:

—Մարտիկոյ ազգայինք ինը պատ կարնոյ արկածեալներուն 1000 ֆրանքի մօտ գումար մը զրկած են Պատրիարքարան:

—Իկտրի մէջ առսաղաւանսութիւն ընդունած Հայերը նորէն իրենց մայր Եկեղեցւոյ գիրկը դարձուցած ըլլալու ամբաստանութեամբ, դատի ենթարկուող երեք հայ եկեղեցականներու դատավարութիւնը Թիֆլիսի վերաքննիչ ատենանի առջեւ դռնփակ կատարուած և ատենանը հաստատած է Երեւանի պատժական դատարանի վճիռը, որով երեք հայ եկեղեցականները անպարտ կը հռչակուին:

—Բեզերսպուրկի Հայոց եկեղեցական խորհուրդը 110 օսմ լիրա նպաստ յատկացուցած է Կարնոյ արկածեալ ազգայնոց:

—Երկու օրէ ի վեր քաղաքիս մէջ Կարնոյ ի նպաստ հանգանակութեան ձեռնարկուած է. գումարը հասած է 700 ֆրանքի հանգանակութիւնը դեռ կը շարունակուի:

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԲՕԼԻԹԻԳԻՅԷ

ԹԻԻՐՔԻԱ

«Տէլի Բրօնթը»-ը Սթանպուլ մուսուլմաններն իշարենա պինան, էրմէնիստանտա վէ Մակեդանիա տա անվալը հազըրէնին թէհէմ միւլ օլընմազ հալինտէն տօլայը Սթանպուլ Բուս էլիսի Սատրազամա չէտիտ միւրաճաթլար իթմիշ տիր:

—Տամատ Մահմուտ բաշանըն Եւանանիստանտան չըգարըմսաընտան տօլայը, Սթանպուլ թիւրք կաղէթլարը Եւանան հիւրիւմէթինէ մէտհ ու սէնալար եազմագտա տըրլար:

—Ալպանիանը Սիէնիցա նամ չէհրինտէ ասքէրլէր չօգտան պէրու մատչ ալամաթըզարը սէպէպլէ, հիւթիւմէթ զօնաղընը պուսուպ, պիւա թէհիւր մատչարը նըն հօտէնիւմէսին թալէպ իթմիշ տիր: Շէհրին միւթէսարը

Ֆը ասքէրլէրին թէհտիտէն զօրգուպ, տէրհալ մատչարը էօ. տէմիշ, վէ ասքէրլէր բարալարը ալտըզտան սօնրա զօնագտու չէթիւրիշէր տիր:

—Ինկիլիզ, Ալման վէ Ֆրանսալ էլիշէրին պիւրէր նօթա իլէհէնի մատաէն նիկալմա մէսինէ գարըն բրօթէսթ իտուպ, մէզըլիւր նիզամըն թիւրքիս իշիւն տախի մազարաթլը օլտըղընը Պապը Ալիյէ կէօսթէրմիշէր տիր:

—Իթալիա վէ Ինկիլիզ հիւթիւմէթլէրին վէ քէզա տիկէր հիւթիւմէթլէր Սէլանիք իլիմանը իշիւն վէրկի թարիֆէսինին չիմտիտէն իհրայա պաշանըմսարնա գարըն բրօթէսթ իտէրէք, տէվլէթլէրին իհաղէթլի օլմագսըղըն Պապը Ալիյին պէօլլէ պիւր թէտպիւրտէ պուլընմաթըն թալէպ իթմիշէր:

ՏԱԽԻԼԻՑԷ

Սօֆիատաթի մուսպիւրի մախ սուսըմըզտան վիրուտ իտուպ, պուկիւն նէշը իթմիշ օլտըղըմըզ մէթլուպ, հէյյէթի վիւթէլանըն իսթիֆաթ Բրէնս հաղէթլէրինտէն գապուլ օլընմաթըղընը վէ թէքրար Մ. Գարապէլօֆըն վիւթէլարիյաթլին տէրէօհտէ իթմիկիւնի թաֆսիլաթը իլէ պիւրիւմիշ տիր: Ֆազաթ սօն սաաթիտա ալտըղըմըզ աթիտէթի թէլէկրաֆ վիւթէլանըն արզու վէ զարիթլինէ մուղայիւր օլարագ իսթիգրազըն Սօպրանիէտէն Էքսէրիյէթլէրէտտ օլընտըղընը պիւրիւրիօր:

ՍՕՆ ԹԵԼԵԿՐԱՑ

(ՍՈՒՆՊԻՐԻՍԻՏԷՏԷ)

ՍՕՅԻԱ, 12 Դեկտ. 1911

Իսթիգրազ 76 սէսէ գարչը 79 սէսլէ յէտտ օլընտը:

Պու պապտէ վիւթէլանըն թէքրար իսթիֆա իթմէսի պէքէնիլիւր:

—Էտիւնէտէ տարըմը օլման 4 վաթանթէրվէր գահրամանլարըն իսթիւրահաթիւր բուհի իշիւն Սօֆիատա վէ Ֆիլիպլէտէ Էրմէնի վէ Պուկար քիլիսէլէր նտէ հոգեհան. գիտտ այնը իհրա օլընմըզ վէ նութըլար սէօյլէնիլմիշ օլուպ, է. հալի ֆէվզէլատէ գալապալըզլէ ալայ թէշէլի իտէրէք զօգաղարը կէզմիշէր տիր: Զապլիյէ մէմուրարը պիւր տէրէհէ խաղըն թէհէմիւսինի վէ թիւրք գօնսալուհանէսինին էօնիւնտէն կէշմէսի. նի մէնն իթմէք իսթմիշէր իսէտէ, արպէտէյէ մահէլ վէրմէքսի. զին հէր չէյ սիւթիւնէթլէ նիհալէթ պուլմուշ տըր. լաքին էրթէսի հիւնիւ Սօֆիատա մէզքիւր ալայա իշթիւրաք իտէնլէրտէն, 3-400 քիշի տէրտէսթ օլընմըզլար. տօղրուսը հիւթիւմէթին չու թէտ. պիւրի ճաիի թէհիւթ տիր:

—Էվլէթի չարչանպա կիւնիւ Պուկար-Թիւրք սիւօրը իւզէրին. տէ Շիլթէպ մէրքէլտէ սիւօր պէքէյէն իւշ Պուկար ասքէրլէրի

հալանըն դայէթ տիւմանը օլմա. սընտան Եօլու շաշըրարագ սիւօրը կէշմիշ օլմալարը իւզէրինէ, Բօմաղլար վէ Թիւրք ասքէրլէրի մէզքիւր պուկարարա տիլէշ իտուպ, պիւրինի թուլթուշլար, տիկէր իքիսի գաշմըշ, Թիւրքլէր թուլթուշլար Պուկար սիւօրտան 4 քիլօթէթօ իշէրի կէօթիւրուպ, պաշընը քէսէրլէր վէ գաղանըն գալմագամընա կէօթիւրիւրլէր պիւր գօմիթէ սըֆաթլէր իլէ:

Պուկարիւրն Սթանպուլ մասլահաթիւզարը տէրհալ Պապը Ալիյէ միւրաճաթ իտուպ, մազ թուլ ասքէրին ճէսէտինի վէ պաշընը թալէպ իտէր, վէ պուլուգուաթ իքթիֆա վէրիւմէսինի տախի իտուա էլլէր:

(Թաւմ)

ԼԷՆԻՆ

Ալմանիատա պուլընան Լէհէ. րին էվլատարը ալման մէքթէպլէ. րինէ իէօնտէրմէլէրի իշիւն էվլէտէն պէրու խօշնուտիլէսիլիք հասըլ օլտըղընը պիւրիւրիւր: Ֆազաթ Ալման հիւթիւմէթին սօն գարարը իւզրէ, լէհ չօճուլարա լէհէէ էօյրէթմէմէք վէ քէզա մէզ. հէպիտաթի ալման լիսանը իլէ տէրս վէրմէք իսթէնիլտիկիւնտէն, պէօյիւք վէլլէլէլէր հուսուլա կէլմիշ տիր: Լէհէր ասըլ կաթուրիկ օլուպ, բրօթէսթան ալմանլարըն լիսանը իլէ մէզհէպ տէրսի ալմագ իսթէմէտիլէր. մէքթէպ միւտիր. լէրի իսէ տէրս ալմագ իսթէմէյէն լէհ չօճուլարընը «սըրա ֆալա. գասը» նէվլինտէն չիտտէթլի սուրէթտէ տէօյմիւշէր տիր: Պուտալագ սէպէպի իլէ չօճուլարըն էլպէտաթընը իշիտէն բէտէր վէ վալիտէլէրի մէքթէպլէ կիտուպ, էվլատարընը գուրթարմագ իսթմէլէրի իւզէրինէ ժանտարմալարըն միւտաթէլէսի իլէ գալկալար պէօյիւթիւր վէ իշ պիւր իսթիլալ հալընը քէպա իթմիշ տիր:

Մէքթէպ միւտիրի մահէմէյէ միւրաճաթլէ էվլատարընը մուհաֆազա վէ Խաթու չէքիպ էվլէրինէ կէօթիւրմէք իշիւն կէլէն վալիտէ վէ բէտէլէրին ճէզալան. մասընը թալէպ իթմիշ վէ մահ. քէմէ տախի անլէրի մահքիւմ հապս իթմիւրմիշ տիր:

Ալմանիատա իհրա օլընան պուհարաթէթի վահշիտէյէ գարըն Բուսիատա վէ Աստրիատա պուլընան Լէհէր կաղէթլար վէ միւթիւրլէրլէ քէնտի միլլէթտալա. ընըն հազընը մուհաֆազա իթմէկէ գալըզուպ, մահպուստա պուլընանլարա մուալլէնէթ իշիւն իանէ թէհէմիւր իթմէկէ պաշա. տըլար: Բուսիատա ալման գոնսալուսըն պանէրուսընը եըրթտըլար. բուս հիւթիւմէթի լէհէրին պուլթէմալիլիլէն Ալմանիայա իթթիֆա վէրմէք վատ իթմի իսէտէ, բուս կաղէթլարա թէքրար գար. չը Խաղմագտա տըրլար: Ալմանիա Սուսարիատաթի Լէհէրին իանէ թօփլամաթընը մէնն իթմիւրմէք իսթէտի, ֆազաթ Աստրիա

ալման էլիշիւնին պու. թալէպիւրիլէտտ իթմի:

Լէմպէրկտէ պինտէն զիյատէ Լեհ գաղաթլար թօփլանուպ, Ալման մուղալարնտան ալաղուլթա իթմէմէք. էվլատարընը Ալման մէքթէպլէրինէ Խալմամագ իշիւն գարար վէրմիշէր:

ԻԹԱԼԻԱ ՎԷ ՖՐԱՆՍԱ

Իթալիանըն խարիճիլէ նազըրը Մ. Բրինէթի մէհիսի մէպուսանտա իրաթը նութգ իտէրէք. Ֆրանսա վէ իթալիա պէյնիտէ. քէնտի սիյասի իշլէրինտէն տօլալը իթթիֆազ հասըլ օլմուշ օլտըղընը պէյան իթմի: Նազըրըն պու պէյանաթը Էվրոքա սիյասի տաիլէրտէ պէօյիւք թէհիսի հուսուլա կէթիւրմիշ տիր: Իքիլատին միլլէթլէրին պու Եօլտա սիյասի պազը նօթթալարա իթթիֆազ իթմէլէրի իլէրիւտէ իթթիֆագը թամմէյէ միւհէրր օլապլիւր տէյու տիւշիւնիլմէքտէ տիր:

ԹՐԱՆՍՎԱԼ

Եպղընտա Թրանսվալա եէնի. տէն 20000 սիւվարի ասքէր Եօլալմագ իշիւն գարար վէրիւթիշ օլտըղընը Լօնտոտտան պիւրիւրիւրմիշ տիր: Պուլտան մատա օն թապուր մուհաֆազ ասքէրի հազըրլանուպ Թրանսվալա Եօլալըլաճագ տըր:

«ԿԱՂԱՆԴԷՔ»

Պ. Վ. Ֆիւլիքեան «Կաղանդէք» աւուսով տետրակ մը հրատարակած է 32 փոքրադիր երեսներով: Տետրակին պարունակութիւնն է ընտանեկան իդուով հաճելի ոտանաւորներ և «Կաղանդի գիշերը» խորագրով արձակ մը: Գինն է 40 սանթիմ. կը ծախուի Ս. Զարպանէլեան գրատունը:

ՆՈՐ ԵՐԳԱՐԱՆ ԿԱՐ

ՄՐՄՈՒՆԶ ՀԱՅԿԱՆԱՆ

Այս երգարանի Բ. տպագրութիւնն է որ այսօր լոյս տեսաւ, տեւի ճոխացած, բարեփոխուած և մաքուր թուղթի վրայ տպուած: Հակառակ գոյշ աժանութեանը, կը պարունակէ այն բոլոր հին և նոր ազգային երգերը որոնք ընտիր եզանակ ունին ու կերպուին հայ ժողովուրդի ամեն գասակարգէն

Գին 1 Ֆր.

Ստանալու համար բոստի ծախքը 10 սանդիմ պէտք է սխառեղ զրկել Իրաւունքի խմբագրութեան վաճառ: Կը ծախուի նաեւ Գահրէթի մէջ մեր գործակատար Տ. Կարապետ Երզնկացեանի խանութը, Ուսար (Ամերիկա) Տ. Յակոբ Ֆրանդի, Զիքաօ Տ. Մ. Գ. արակեալութեան և Ընկ. քով Պուլլիշ Տ. Ղազար Պողոսեանի վաճառատունը, Քէօստէնէ Տ. Ղ. Կր. Նիկեանի քով:

Одговорникъ Н. Драгуновъ
Печатница "Взаимность", Варна